

העותר

ערן חרמוני, מזכ"ל המפלגה
ע"י ב"כ עו"ד יורם אברהמי
מרח' הסיבים 49 פתח תקוה 4959504
טלפון: 03-7382520, פקס: 03-5324744
yoram@avrahami-law.co.il

- נגד -

המשיבות

1. השרה מרב מיכאלי, יו"ר המפלגה
2. מפלגת העבודה
ע"י היועץ המשפטי למפלגה, עו"ד עמרי שגב
מרח' החרוץ 6, תל אביב
טלפון: 03-7289611, פקס: 077-3181079
דוא"ל: omris@havoda.org.il
וע"י עו"ד יוסי אשכנזי
הרצוג, פוקס, נאמן, עורכי דין
ממגדל הרצוג, רח' יצחק שדה 6, תל אביב 6777504
טלפון: 03-6922020, פקס: 03-6966464

פסק דין

במסגרת העתירה שבותרת מבקש העותר להורות על מיקומו במקום ה-11 ברשימת מועמדי המפלגה לכנסת ה-25 כפי שהיה קבוע בחוקת המפלגה טרם תיקונה על-ידי ועידת המפלגה ביום 1.8.2022 (חוקת מפלגת העבודה הישראלית (הוראת שעה) (תיקון – תקנון הבחירות לרשימת מפלגת העבודה הישראלית לכנסת ה-25), התשפ"ב-2022).

העתירה הוגשה במקור למוסד לבירור עתירות, ואולם בהתאם להחלטת יו"ר המוסד לבירור עתירות, עו"ד גד כרמי, הועברה לדיון בוועדת הבחירות. בהחלטת וועדת הבחירות מיום 4.8.2022, האצילה ועדת הבחירות את סמכותה לדון בעתירה לוועדת המשנה לעתירות.

פסק דין זה מנוסח בקיצור, נוכח המועדים הדחוקים הקבועים בתקנון הבחירות.

א. טענות העותר

להלן יפורטו בתמצית טענותיו של העותר, כפי שהובאו בעתירתו:

1. מימים ימימה נקבע בחוקת המפלגה מיקום ברשימת המפלגה לכנסת עבור מזכ"ל המפלגה שהנו תפקיד נבחר והוא חלק מהותי מהנהגתה הפוליטית של המפלגה. החל מחודש ספטמבר 2017, נקבע כי המזכ"ל ישובץ במקום ה-11.

2. ביום 13.1.2021 הוחלט על-ידי הוועידה כי המיקום של המזכ"ל יהא במקום החמישי ברשימת המועמדים לכנסת. החלטה זו התקבלה במסגרת "חוקת מפלגת העבודה הישראלית (הוראת שעה) (תקנון הבחירות לרשימת מפלגת העבודה לכנסת)".

3. ביום 24.1.2021 פנתה יו"ר המפלגה לוועדת החוקה וטענה כי לא ניתן לסטות מהאמור בחוקת המפלגה ביחס למיקום מזכ"ל המפלגה באמצעות תקנון הבחירות אשר נמצא למעשה במעמד חוקתי נורמטיבי נחות יותר מהחוקה, כל שכן בשינוי שנעשה "ברגע האחרון". טענה זו נטענה

למרות שהתקנון עצמו הוגדר מלכתחילה בכותרת שלו כשינוי חוקה, ולמרות שמיקום המזכ"ל הוגדר בו באופן כתוב ומפורש כסעיף בפני עצמו, ולמרות שהיה במסגרתו "סעיף סל" שקבע כי כל האמור בתקנון אשר סותר את החוקה, גובר.

4. בהתאם לבקשתה של המשיבה עצמה, החליטה ועדת החוקה ביום 2.2.2021, כי השינוי שהוחלט עליו בוועידת המפלגה למקום החמישי איננו חוקתי, ולכן יש לשמור על המיקום הקבוע בחוקה – מקום 11.

5. בהחלטת ועדת חוקה נקבע, בין היתר, כי "תקנון בחירות נמצא במעמד נורמטיבי נמוך מן החוקה, הוא שואב את כוחו מן החוקה, ואינו יכול לכפות סדר הפוך של תיקון חוקה באמצעותו או להעלות בדיעבד למעמד חוקתי" וכן, כי "סעיף שיריון המזכ"ל הינו סעיף מהותי ורגיש ואינו יכול להתבצע בדלת האחורית באמצעות תקנון בחירות אלא עליו להתבצע כתיקון חוקה, בפני עצמו. על אחת כמה וכמה כאשר השינוי מתבצע באופן חסר תקדים למקום החמישי. מעולם לא שורין מזכ"ל במיקום כה גבוה ברשימת המפלגה לכנסת, לאורך עשרות שנות קיומה...". אשר על כן נקבע, כי שינוי החוקה באמצעות תקנון הבחירות – בטל ושיריון המזכ"ל נותר בעינו, כפי שהיה טרם התיקון – במקום ה-11.

6. וועידת המפלגה שהתכנסה ביום 1.8.2022 דנה בשתי הצעות שעמדו על סדר יומה: (1) ביטול תפקיד המזכ"ל; (2) אישור תקנון הבחירות.

7. תקנון הבחירות שהובא לאישור הוועידה הניח, כי ההצעה לבטל את תפקיד המזכ"ל תאושר. ואולם, בפועל ההצעה נדחתה ברוב גדול מאוד.

8. **המשיבות "החביאו" תיקון המתקן את החוקה** - תקנון הבחירות אושר מבלי שאיש מחברות וחברי הוועידה סבר או יודע שהוא מצביע עם על הצבעה שנוגעת לשינוי חוקה בדבר מיקום המזכ"ל ברשימה. הדבר לא נכתב בהצעות ההחלטה ו/או בסדר היום.

9. לא מדובר רק בשינוי כללים יסודיים "ברגע האחרון" אלא הרבה "לאחר שהמשחק החל" ויצא לדרך בעיצומה של מערכת הבחירות המקדימות, שבעה ימים בלבד לפני מועד הבחירות, כל זאת, כאשר המשיבות יכלו לתקן את החוקה בדרך המלך במשך שנה וחצי.

10. הוועידה כונסה בהתראה של יום עבודה אחד להצבעה מרחוק, ללא יכולת אמיתית לקיים דיון שבו ניתן להסביר לחברים את רזי התקנון.

11. לאור כל האמור לעיל, מבקש העותר להורות כי ימוקם במקום ה-11 ברשימת המועמדים של המפלגה לכנסת ה-25; לקבוע כי האמור בתקנון סותר את חוקת המפלגה; וליתן כל צו זמני המונע את ביטול מיקום המזכ"ל עד למיצוי ההליכים "בערכאות השונות".

ב. טענות המשיבות

להלן יפורטו בתמצית טענותיהן של המשיבות:

12. ועידת המפלגה היא הגוף המחוקק של המפלגה. החוקה מתוקנת מעת לעת באמצעות שינויי חוקה בנושאים שונים (לרבות בנושאי שריונים לבחירות המקדימות). תקנון הבחירות שהוועידה אישרה ביום 1.8.2022 מהווה תיקון לחוקה.

13. בגדרו של תיקון החוקה האמור, נקבע באופן מפורש כי הוא "בא חלף הוראות חוקת המפלגה – סעיפים 146 עד 152. סעיף 146(3) ו-146(ג) יעמדו בתוקפם. מקום בו ישנה סתירה בין הוראות התקנון להוראות החוקה, הוראות התקנון יגברו".

14. העותר לא ציין כי הסוגיה שנדונה בפני ועדת החוקה ואליה מתייחס העותר בעתירתו עסקה בהליך פגום שבמסגרתו הנהלת המפלגה היוצאת, ימים ספורים לפני סוף כהונת יו"ר המפלגה הקודם, מר עמיר פרץ, החליטה על שריונו של מזכ"ל המפלגה במקום החמישי ברשימת המפלגה לכנסת (במקום המקום ה-11, שהיה המיקום הקודם של מזכ"ל המפלגה). הנסיבות ששררו אז:

14.1. בימים שקדמו לבחירת המשיבה 1 ניבאו כל הסקרים שהמפלגה תמוקם הרחק מתחת לאחוז החסימה (כ-0.3% מסך הקולות בממוצע).

14.2. יו"ר המפלגה דאז הודיע כי אין בכוונתו להתמודד שנית על תפקיד היו"ר.

14.3. בד בבד, נעשה ניסיון לבטל את הבחירות המקדימות במפלגה, כך שלא יערכו בחירות בקרב כלל המתפקדים ליו"ר המפלגה ולרשימת המועמדים לכנסת והבחירה תועבר לוועידת המפלגה. החלטה זו בוטלה רק בהתערבותו של בית המשפט המחוזי בת"א (ת"א (מחוזי ת"א) 67555-11-20 מיכאלי נ' פרץ (פורסם בנבו, 3.1.2021).

14.4. משמעות שריון המזכ"ל למקום החמישי הייתה שמקום המזכ"ל "כמעט מובטח בוודאות" – תוך ניסיון כפייה של הנהלה יוצאת ויו"ר פורש.

15. הסיבה העיקרית לפגם בהחלטה בדבר שריון המזכ"ל למקום החמישי שנפסלה על-ידי מוסדות המפלגה היא כי הנהלה ויו"ר יוצאים אינם יכולים לכבול את שיקול דעתם של האורגנים הנכנסים ולגרום לאורגנים הנכנסים לשאת בתוצאות ההחלטות הפגומות של המוסדות היוצאים. ההחלטה לפיה לא ניתן לבצע את שינוי מיקום המזכ"ל ברשימה באמצעות תקנון, נתקבלה באותן נסיבות יוצאות דופן.

16. בענייננו, מדובר בהחלטות שהתקבלו לאחר הבחירות ליו"ר המפלגה שהסתיימו רק לפני מספר ימים; הן הוצעו על-ידי הנהלה מכהנת שאינה נמצאת בדמדומי כהונתה; ההחלטה שהתקבלה לא הייתה להעניק שריון מפליג תוך כפייתו על הנהגה נבחרת חדשה; ההחלטה שהתקבלה נערכה בדרך של שינוי חוקה והובאה להחלטת ועידת המפלגה – שהיא הגוף המוסמך לשנות את החוקה.

17. הדין המפלגתי הנוהג כבר עשר שנים לכל הפחות הינו כי עובר לקיום הבחירות המקדימות, מובאות לפני הוועידה הוראות הנוגעות לקיום הבחירות המהוות תיקון חוקה בהוראת שעה לתקופת הפריימריס והבחירות, ואלו תמיד וללא יוצא מן הכלל אינן תואמות חלק מהוראות הקבע הקבועות בחוקת המפלגה. הוראות אלו מובאות לאישור המוסד המחוקק של המפלגה – הוועידה. כך נהגה המפלגה תמיד, כך גם עתה.

18. ככל שיתקבלו טענותיו של העותר – השלכותיהן אינן מוגבלות רק לתפקיד המזכ"ל, שכן ישנם כללים רבים נוספים אשר נקבעו בחוקה ותוקנו במסגרת שינוי החוקה האמור – לרבות, הוראות סעיף 146(ב) לחוקה הקובע כי מחצית מ-44 המועמדים אחרי היו"ר יבחרו באזורי

- בחירה; סעיף 150 לחוקה הקובע, כי החל מהמקום ה-13 ועד למקום ה-45 ישובצו המועמדים לסירוגין – שניים מאזורי הבחירה ולאחריהם נבחר אחד מהרשימה הארצית ועוד.
19. דמו של המזכ"ל אינו סמוק מדמם של השריונים האחרים והמזכ"ל אינו זכאי למעמד מיוחד בכל הנוגע למיקומו ברשימת המפלגה לכנסת. ככל שנדרשת פרוצדורה מיוחדת לשינוי החוקה – הרי שהיא נכונה גם ביחס לכל מרכיביה האחרים של הרשימה.
20. פרשנות העותר אינה תואמת את הנוהג המפלגה רב השנים ואת העיגון החוקי שיש לאותן הוראות שעה שניתנות לפני כל מערכת בחירות מקדימות.
21. **אי צירוף מי שעלול להיפגע מקבלת העתירה** - היה על העותר לצרף כמשיבים לעתירה את כלל המועמדים לרבות נציגי המחוזות שזכאים להבטחת ייצוג, נוכח הפגיעה הפוטנציאלית בהם. משלא עשה כן, יש לסלק את עתירתו על הסף.
22. **שיהוי** - העתירה הוגשה בנסיבות בהן שינוי החוקה כבר אושר על-ידי הוועידה ונדון במוסדותיה המוסמכים של המפלגה. היה על העותר להגיש את עתירתו מיד עם היוודע לו על החלטת הנהלת המפלגה וטרם מועד ההצבעה בוועידה ומשלא עשה כן, עתירתו נגועה בשיהוי שמצדיק את סילוקה על הסף. מדובר במעשה עשוי, בלתי הפיך.
23. העותר פעל במרץ רב לשכנע את צירי הוועידה להצביע כדעתו ואולם מאמציו נשאו פרי רק ביחס להצעה לביטול תפקיד המזכ"ל. העותר, שהיה מודע היטב להוראות התקנון, פנה במסרונים, הודעות דוא"ל, הודעות קוליות, סרטונים ב-YOUTUBE, פייסבוק, אינסטגרם ועוד שהיו חריגים בהיקפם והגיעו לצירי הוועידה. מכאן, שחברי הוועידה ידעו על מה הם מצביעים.
24. העותר ערוך היטב להתמודד, כמו כל מועמד אחר, בפריימריס לרשימת המפלגה לבחירות לכנסת. יואיל וכבד את כללי המשחק הדמוקרטיים, יציג מועמדותו ויאפשר לחברי המפלגה לומר את דברם.

ג. דיון והכרעה

25. כאמור, מפאת קוצר הזמן יובאו נימוקינו בתמצית.
26. כבר בפתח הדברים נציין, כי מצאנו לדחות את העתירה על הסף, וזאת לאחר שהחלטנו לקבל את טענות הסף שהעלו המשיבות: אי צירוף המשיבים הרלוונטיים והשיהוי שבו נגועה העתירה.
27. למען הזהירות ומעבר לצורך, נדון גם לגופה של העתירה, אך כאמור, הדבר אינו נדרש נוכח קביעתנו בדבר טענות הסף האמורות.
28. סדר הדיון יהיה כדלקמן:
- 28.1. ראשית, נדון בטענת הסף אודות אי צירוף המשיבים הרלוונטיים ונבחר מדוע בנסיבות העניין אין מקום לדון בעתירה משלא צורפו המועמדים השונים שעשויים להיפגע מקבלת העתירה.
- 28.2. שנית, נדון בשיהוי שבו לקתה הגשת העתירה, שיהוי שמחייב את דחיית העתירה.

28.3. שלישית, מעבר לצורך ולמען הזהירות כאמור, נדון גם לגופה של העתירה, בשאלות בדבר **תקינות ההליך** – קרי, האם החלטת ועידת המפלגה לתקן את החוקה על דרך אישור תקנון הבחירות המקדימות לתפקיד חבר/ת כנסת הינה החלטה תקינה? ובשאלה אודות **עיתוי התיקון** – קרי, האם ניתן לתקן את חוקת המפלגה במועד שבו תוקנה?

29. נעבור עתה לפירוט הדברים.

ג.1. אי צירוף משיבים רלוונטיים

30. שמות המועמדים אשר הגישו את מועמדותם בבחירות המקדימות לבחירת מועמדי המפלגה לכנסת ה-25 מפורסמים באתר המפלגה. חרף האמור, בחר העותר שלא לצרף את המועמדים האמורים כמשיבים נוספים בעתירה.

31. אין ספק, כי קבלת העתירה תוביל בהכרח לפגיעה בחלק ניכר ממועמדים אלו, אשר מיקומם ברשימת המפלגה ישתנה לרעה כתוצאה משריון העותר במקום ה-11.

32. כלל הוא כי אין להידרש לעתירה אלא אם כן צורף אליה כמשיב מי שעלול להיפגע מקבלתה (בג"צ 353/67 "אגד" בע"מ נ' שר התחבורה, פ"ד כ"ב(1) 332, 336).

33. טעמו של הכלל כפול: האחד, שאין לפגוע בזכויותיו של אדם מבלי שניתנה לו הזדמנות נאותה להציג את עניינו; והשני, שמי שעלול להיפגע ייטיב מכל אדם אחר להציג את עניינו (בג"צ 1901/94 ח"כ עוזי לנדאו נ' עיריית ירושלים, פ"ד מח(4) 403, 415).

34. טעם זה מקבל משנה תוקף בענייננו, כאשר אין מדובר בהשמטה של נפגע כזה או אחר, אלא בהשמטת מלוא הנפגעים הפוטנציאליים שהרי מיקומה ברשימה של המשיבה 1, כיושבת ראש המפלגה, העומדת בראש הרשימה לא יושפע מקבלת העתירה ולפיכך, כולם של הנפגעים לא נשמע.

35. בנסיבות העניין, אנו סבורים כי די בכך כדי להביא לדחיית העתירה. עם זאת ומעבר לצורך, נתייחס להלן ליתר הטענות ונבהיר מדוע יש לדחות את העתירה גם לגופה.

ג.2. שיהוי

36. כמפורט לעיל, המשיבות טוענות כי היה על העותר להגיש את עתירתו מיד עם היוודע לו על החלטת הנהלת המפלגה וטרם מועד ההצבעה בוועידה ומשלא עשה כן, עתירתו נגועה בשיהוי שמצדיק את סילוקה על הסף. מצאנו, כי יש ממש גם בטענה זו.

37. העותר אינו חבר מפלגה מן השורה אלא מזכ"ל המפלגה המכהן, מתוקף תפקידו, כחבר בהנהלת המפלגה. הנהלת המפלגה אישרה את סדר יומה של הוועידה ואת הצעות ההחלטה שהובאו לפתחה. כפי שעולה מתשובת המשיבות, כבר ביום 28.7.2022 העלה העותר את טענותיו ביחס לתיקון החוקה האמור, ואולם, בחר להחריש ולהגיש עתירה זו רק ביום 2.8.2022, לאחר כינוס ועידת המפלגה ואישור התקנון.

38. בדיני בחירות, נדרשת הקפדה מיוחדת על העלאה של טענות במועד מוקדם ככל האפשר, ואפילו עיכוב קל יחסית עלול להביא לדחיית עתירה או בקשה. הדבר נכון במיוחד בהליכים ערב הבחירות, במטרה למנוע את הצורך לדחות את הבחירות (ר' למשל בר"מ 8257/18 מסורי נ' מנהל הבחירות במועצה אזורית עמק חפר).

39. נדמה, כי המתנת העותר נובעת מהעובדה שאילו אישרה ועידת המפלגה את הצעת ההחלטה על ביטול תפקיד המזכ"ל, הרי שעתירה זו לא הייתה באה לעולם. ואולם, בהתחשב במשמעויות החמורות של קבלת העתירה, לרבות, כפי שיפורט להלן, הצורך לדחות את הבחירות, הרי שאין מנוס מלקבוע כי יש בשיהוי זה כדי להביא אף הוא, כשלעצמו, לדחיית העתירה.

ג.3. תקינות ההליך

40. החוקה היא תקנונה של מפלגת העבודה הישראלית ועל פיה היא מתנהלת (סעיף 14 לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992). הוועידה היא המוסד העליון והמחוקק של המפלגה ולה נתונה הסמכות לתקן ולשנות את הוראות החוקה, לרבות אלו הנוגעות לבחירות מקדימות (ר' סעיף 2(ח) לחוקה).

41. חוקת המפלגה אינה כוללת הוראה בדבר דרישה צורנית כלשהי לתיקון החוקה (ר' והשווה להצעת חוק יסוד: החקיקה, הכוללת הוראה לפיה "חוק-יסוד לא ישונה ולא יבוטל אלא בחוק-יסוד").

42. מזה עשרות שנים, בדרך כלל ערב בחירות לכנסת, נעשה שימוש בסמכות האמורה לצורך תיקון ושינוי הוראות הפרק הרביעי לחוקה ("סיעות המפלגה ומועמדיה לתפקידים ממלכתיים וציבוריים") הנוגעות לבחירת סיעת המפלגה בכנסת (תת פרק ה', סעיפים 146 – 152). שרידים של שינויים אלו ניתן למצוא על גבי חוקת המפלגה שם נזכרים תיקונים שנערכו, בין היתר בשנים 1992, 1996, 2004¹ וכן בתיקונים שהתפרסמו באתר האינטרנט של המפלגה והתבצעו בשנים 2012, 2014, 2019 ו-2021. מדובר בסקירה לא ממצה.

43. מטבע הדברים, כל תיקון עשוי להיטיב עם מועמד או קבוצת מועמדים כזו או אחרת ועשוי להרע את מצבם. ואולם, עצם התיקון התכוף מלמד כי הפרקטיקה הנוהגת במפלגה הינה לקבוע בכל בחירות לכנסת מחדש את כללי המשחק הנוגעים לעיצוב רשימת המועמדים ביחס לאותה מערכת בחירות.

44. לא למותר לציין בהקשר זה, כי מצבה האלקטורלי הקשה של המפלגה משפיע אף הוא על התאמת ההוראות האמורות לצורך הרכבת רשימת המועמדים: אם בבחירות לכנסת ה-13 קיבלה מפלגת העבודה 44 מנדטים, הרי שבבחירות לכנסת ה-25 צפויה המפלגה, על פי הסקרים, לקבל 4 – 6 מנדטים בלבד. הדעת נותנת, כי השוני האמור דורש גם שוני בכללים על-פיהם תורכב הרשימה.

¹ ר' למשל הערות שוליים 7, 8, 9 ו-10 על-גבי נוסח חוקת המפלגה המפורסם באתר המפלגה.

45. הצדדים אינם חולקים על כך, שביום 1.8.2022, הצביעה ועידת המפלגה לאשר תקנון בחירות אשר כותרתו הינה "חוקת מפלגת העבודה הישראלית (הוראת שעה) (תיקון – תקנון הבחירות לרשימת מפלגת העבודה הישראלית לכנסת ה-25)", התשפ"ב-2022" (להלן: "התקנון").
46. בסעיף 21 לתקנון נקבע כי "תקנון זה מהווה תיקון של חוקת המפלגה בהוראת שעה ותחולתו עד ליום 1.11.22 ועד בכלל". סעיף 22 מוסיף וקובע "תקנון זה בא חלף הוראות חוקת המפלגה – סעיפים 146 עד 152. סעיף 146(3) ו-146(ג) יעמדו בתוקפם. מקום בו ישנה סתירה בין הוראות התקנון להוראות החוקה, הוראות התקנון יגברו".
47. טענתו המרכזית של העותר בהקשר זה, היא למעשה, כי מדובר בשינוי חוקה באמצעות תקנון, וכי תקנון אינו יכול – גם אם הוא קובע אחרת – לגבור על הוראות החוקה, שהינה בעלת נורמטיבי גבוה יותר.
48. טענה זו איננו יכולים לקבל. בפני ועידת המפלגה עמד מסמך שכותרתו כאמור ברורה והיא מלמדת כי תכליתו לשנות, בהוראת שעה, את הוראות החוקה. הדבר עולה בבירור מהמסך שהוצג בפני צירי הוועידה. מכאן, כי אין מדובר בתיקון שנערך באמצעות תקנון, כפי שטוען העותר, אלא בתיקון חוקה כדת וכדין.
49. בהקשר זה מפנה העותר להחלטת ועדת החוקה מיום 2.2.2021 (להלן: "החלטת ועדת החוקה"), אשר לטענת העותר אסרה על תיקון החוקה בדרך זו. לעומת זאת, המשיבות טענו, כי ההחלטה שם נגעה לנסיבות ייחודיות של אותו המקרה. עיון בהחלטת ועדת החוקה תומך בטענת המשיבות. הגם שהנימוק אודות הקושי בתיקון חוקה באמצעות "תקנון" אכן מופיע בהחלטה, נדמה, כי מדובר בנימוק מצטרף ולא נימוק יחיד העומד בפני עצמו, כך הובהר בהחלטת הוועדה:
- 49.1. מעולם לא שוריין מזכ"ל במיקום כה גבוה ברשימת המפלגה לכנסת, לאורך עשרות שנות קיומה (סעיף 5.8 להחלטה);
- 49.2. ההחלטה התקבלה על-ידי "הנהגת מעבר", ערב סיום כהונתה, ימים ספורים טרם בחירת יו"ר מפלגה חדש בניסיון לחשק באופן לא ראוי, בנסיבות, ובמועד חריגים במיוחד, שאינם מתאימים להחלטה מסוג זה (סעיף 5.9 להחלטה);
- 49.3. במועד קבלת ההחלטה היה נראה כי המפלגה לא תיכלל בכנסת ה-24 ולא תעבור את אחוז החסימה (סעיף 5.10 להחלטה);
- 49.4. ההחלטה, לפיה המזכ"ל ישוריין במקום החמישי בין אם ברשימת המפלגה לבדה ובין אם ברשימה משותפת הייתה נגועה בחוסר סבירות קיצוני (סעיף 5.11).
50. איננו סבורים, כי ניתן לנתק את החלטת ועדת החוקה מהנסיבות הקיצוניות המתוארות כדבעי בהחלטתה ולפסול את החלטת הוועידה אך על בסיס נימוק אחד בלבד מבין הנימוקים המצטברים שזכרו בהחלטה ואשר משקלם המצטבר הוא זה שהכריע את הכף. התערבות בהחלטת ועידת המפלגה, שהיא כאמור המוסד המחוקק העליון של המפלגה, הינה סעד קיצוני שלא יינתן כדבר שבשגרה. משכך, ברי, כי בהעדר מצבור הנימוקים שפורטו בהחלטה – הייתה ועדת החוקה מגיעה לתוצאה שונה.

51. שלא למותר לציין, כי 2,376 צירי ועידה הצביעו ביחס לתיקון החוקה האמור – 1,361 בעד, 950 התנגדו ו-65 נמנעו. לא ניתן להתעלם בנקל מהכרעה דמוקרטית של המחוקק המפלגתי.
52. בנוסף, כעולה מהנספחים שצורפו לתשובת המשיבות, ההצבעה שנערכה ביום 28.1.2021, מושא החלטת ועדת החוקה, הייתה "אישור תקנון הבחירות לרשימת מפלגת העבודה הישראלית לכנסת ה-24 והוראות שונות", לעומת זאת, בענייננו, הופיע על מסך ההצבעה הכיתוב "אישור תקנון הבחירות המקדימות (תיקון חוקה)" מכאן, שגם נוכח כותרת ההצבעה, צירי הוועדה ידעו היטב שהם מצביעים לא על תקנון "נחות" אלא כי על תיקון חוקה וזאת, בשונה מההצבעה שנערכה ביום 28.1.2021. גם מטעם זה, אין לגזור גזירה שווה בין החלטת ועדת החוקה לבין ענייננו.
53. מקובלת עלינו גם טענת המשיבות, כי לא ניתן לנתק בין שינויי החוקה הנוגעים ליתר ההוראות בדבר קיום בחירות מקדימות לבין ההוראות הנוגעות לשריון מזכ"ל המפלגה. כלומר, אם נקבל את טענות העותר לפיהן לא ניתן לתקן את הוראות הפרק הרביעי לחוקה באמצעות החלטת הוועדה מיום 1.8.2022 הרי שנאלץ לפסול את תקנון הבחירות כולו, בהיותו סותר את הוראות החוקה – וזאת, ביחס לכלל הרכב הרשימה. לתוצאה זו עשויות להיות השלכות קשות מאוד על הבחירות המקדימות העומדות בפרק והיא תמנע ככל הנראה, את קיום הבחירות במועדן. שינוי הנסיבות מאז חקיקת החוקה המקורית ועד היום, לא יאפשר הרכבת רשימה על-פי הכללים הקבועים בה – וועידת המפלגה תאלץ להצביע מחדש על שינויים. דבר זה כרוך, מטבע הדברים, בדחיית מועד הבחירות.
54. טענה נוספת הנוגעת לתקינות ההליך, הינה טענת העותר לפיה צירי הוועדה לא ידעו על מה הם מצביעים ולא היו מודעים לכך שביטול שריון המזכ"ל עומד על הפרק. טענה זו לא ניתן לקבל. מעבר לאמור לעיל, הרי שכפי עולה מסעיף 26 לתשובת המשיבות, לאחר שעייין בתקנון, הבין העותר היטב כי הוא מבטל את השריון הקבוע למזכ"ל. הוא אף הביע את הסתייגותו מכך בפני הנהלת המפלגה.
55. כפי שציינה המשיבה בתשובתה, העותר היטיב לפנות לצירי הוועדה באמצעים דיגיטליים, וכפי שמראות תוצאות ההצבעה, אף עלה בידו לשכנע אותם להצביע נגד ביטול תפקיד המזכ"ל. מכאן מתבקשת המסקנה, כי בניגוד להחלטה בדבר ביטול תפקיד המזכ"ל, לא עלה בידי העותר לשכנע את הצירים להצביע נגד ביטול שריונו למקום ה-11 ברשימת המפלגה לכנסת.
56. מכל מקום, כל ציר אשר ביקש לעיין בתקנון העומד להצבעה, יכל לעשות כן בקלות רבה באמצעות הקישור אשר הופיע בסדר היום שנשלח לחברים.
57. לבסוף, אנו סבורים כי יש להבחין בין החלטה המעניקה שריון לבין החלטה המבטלת שריון ולהתייחס לאחרונה באופן מקל. החלטה המעניקה שריון מחלישה את כוח הבחירה של חברי המפלגה לבחור את נציגיהם בכנסת. לעומת זאת, החלטה המבטלת שריון מעבירה את כוח הבחירה ממעטים אשר בחרו את בעל התפקיד המשוריין לרבים, כלל חברי המפלגה. ההחלטה בדבר ביטול השריון אינה מונעת אפוא מהעותר להיכלל ברשימת המועמדים לכנסת ואף מאפשרת לו, תאורתית, אם יקבל את אמון חברי המפלגה, להשתבץ במקום גבוה יותר מאשר המקום ה-11.

ג.4. עיתוי ההליך

58. העותר טוען כי מדובר בשינוי כללי המשחק "ברגע האחרון" ו"לאחר שהמשחק החל". טענה זו איננו יכולים לקבל. כפי שהובהר לעיל, קיים נוהג בן עשרות שנים במפלגה, לפיו מדי מערכת בחירות מתכנסת ועידת המפלגה וקובעת כללים ספציפיים, ברוח התקופה הרלוונטית, אשר יחולו באותה מערכת בחירות.

59. הנכון הוא אם כן, כי מלוא ההוראות הנוגעות להרכבת רשימת מועמדי העבודה לכנסת ה-25 נקבעו במסגרת החלטת הועדה מיום 1.8.2022. טרם מועד זה, לא היו, הלכה למעשה, "כללי משחק". ברי, כי לא ניתן להתייחס להחלטה הקובעת את כללי המשחק כהחלטה המשנה אותם.

60. לא למותר גם לציין, כי בהחלטת ועדת חוקה מיום 2.2.2021 אליה מפנה העותר, נדחתה טענת ההסתמכות של העותר כאן תוך שנקבע, כי בעת קבלת ההחלטה, הצפי היה על פי הסקרים, שמפלגת העבודה אינה עוברת את אחוז החסימה, מסיבה זו לא ניתן לקבל את טענת העותר שהוא הסתמך על מיקום ריאלי ברשימה. כך גם בענייננו, הסקרים מלמדים כי המפלגה צפויה לקבל 4 עד 6 מנדטים. במצב דברים זה, בין אם נקבל את טענות העותר ובין אם לאו – הרי שממילא, העותר לא הסתמך על מיקום ריאלי ברשימה וידע, כי על מנת להשתבץ במיקום ריאלי ברשימה – עליו להתמודד בבחירות המקדימות.

61. החלטה זו ניתנת **טרם** סגירת רשימת המועמדים בבחירות, כך שבמידה והעותר יחליט להעמיד את עצמו לבחירת החברים יהיה בידו לעשות כן.

62. לסיכום פרק זה, איננו סבורים, כי יש בעיתוי שבו התקבלה ההחלטה יש כדי להביא לביטולה.

ד. סיכום

63. מהטעמים המפורטים לעיל, העתירה נדחית.

64. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

(-)	(-)	(-)
רם פרדס, עו"ד חבר הוועדה וחבר המוסד לבירור עתירות	חיה כהן חברת הוועדה	יעקב שמעוני (שופט בדימוס) יו"ר הוועדה